

TURINYS

12

ETIOPIJA: KELIONĖ Į PASAULIO PRADŽIĄ

- 17 Didesnis pavojus, nei būti nušautam
- 22 Kvepiantys kalnai ir *kakavinis* vanduo
- 27 Kas skanaus?
- 32 „Live Aid“ skandalo sūkuryje
- 39 Kalėdos sausio pradžioje
- 49 Ten, kur svetimi neužklysta
- 53 Artimiausi kaimynai – termitai
- 56 Įspūdingas takų labirintas kalno šlaite
- 58 Pas karinguosius mursius – su ginkluota palyda
- 60 Žiaurūs apipjaustymo ritualai
- 63 Prakeiktieji dvynukai ir plakimo ritualas
- 67 Egzotiški piešiniai
- 69 Nuolatinės kraustynės

72

ČILĖ: VOKIŠKA TVARKA VIDURYJE DYKUMOS

- 76 Vos neuždusęs variklis
- 80 Puota akims ir skrandžiui
- 87 Pasijusti gamtos dalimi
- 94 Iš ledynų – į dykumą
- 99 Aukštikalnių pamoka
- 104 Geizeriai ir blakės

108

**VAKARŲ PAPUA:
ATOKIŲ GENČIŲ EGZOTIKA**

- 112 Grėsmė uždaram gyvenimui
- 117 Kodėl jie vaikšto nuogi?
- 123 Moliūgėliai ir nukapoti pirštai
- 128 Nuostabūs vaisiai šalia vogtų telefonų
- 133 Maisto ekspedicija į džungles
- 141 Keptų kirminų sumuštinis
- 144 Gyvenimas mediniuose *dangoraiziuose*

150

**BENINAS:
VILIOJANČIOS IR BAUGINANČIOS VUDU PASLAPTYS**

- 154 Kuo kvepia medvilnės laukai?
- 161 Genties nuosavybė – net žynio išmatos
- 166 Pilaitės po mangais ir baobabais
- 174 Nuo vergovės išgelbėjo ežeras
- 178 Pitonai – šventieji namų sanitarai
- 182 Vudu spalvos ir garsai
- 188 Vakarų civilizacijos žingsniai

196

**ŠIAURĖS KORĖJA:
KLAIDŽIOJANTI STALINO ŠMĖKLA**

- 200 Sovietinis absurdas ir stebino, ir žeidė
- 209 Kas jų priešai?
- 214 Korėjietiškoje Palangoje
- 220 Pateptieji, turistai ir eiliniai

228

**IRANAS:
NESIBAIGIANČIŲ SANKCIJŲ ŠEŠĖLYJE**

- 232 Mėlyna ir balta, vyrai ir kilimai
- 242 Matomas ir nematomas Teheranas
- 246 Užburiantis iranietiškas svetingumas

- 252 Kas ta oazė?
260 Ką jie valgo?

264

**PAKISTANAS:
GYJANČIOS TERORIZMO ŽAIZDOS**

- 268 Ruduo kalnuose - be turistų
282 Valstybės gimimo trauma
288 Viskas - iš pirmų rankų
298 Spalvinga miestų karuselė
307 Linksmieji sunkvežimiukai

312

**KOLUMBIJA:
NARKOKARTELIŲ VORATINKLYJE**

- 316 Nuotykiškai sausumoje ir vandenyje
326 Sugedęs laivas ir pelikanai virš galvų
333 Karštis, chloruotas vanduo ir mašalai

344

**TIBETAS:
PLAČIŲ ŠIRDŽIŲ ŠALIS**

- 348 Prisiminti pasimatymų žingsneliai
354 Sakralumo pilnas oras
360 Grėsmingo kaimyno kaina
364 Smalsūs vienuoliai ir triukšmingi jų debatai
371 Tolyn nuo materialijų gėrybių
376 Nepaprasta Everesto aura
380 Vos nenugarmėjome nuo kelio
384 Žvaigždžių lietus iš pasaulio stogo
388 Nuotaikinga paskutinė diena

Kodėl vietiniai dieną
leidžia pitonams šliaužioti
po namus, o vakare juos
suneša į specialų namą,
sužinosite perskaitę
mano kelionių knygos
skyrių apie Beniną.

Tolimas keliones pamėgau gal prieš vienuolika metų. Po Europą keliauti jau buvo pabodę. Čia viskas taip paprasta: tankus geležinkelių tinklas, patogi automobilių nuoma, navigacija veikia, daugybė poilsio aikštelių, susikalbėti lengva – net neįdomu. Norėjosi pakeliauti po šalis, nesubanalintas turistinės infrastruktūros, išlaikiusias savitumą, gyvenimo būdą, nepritaikytą prie turistų antplūdžio.

Taip, tai kelionės be komforto, bet manęs jos nevargina. Įprastą komfortą juk turiu namie, Lietuvoje, ir grįžęs net labiau jį imu vertinti. Kadaisė su šeima žiemodavome Azijoje, grįždavome tris, keturis mėnesius pagyvenę kokiame nors bungalė ir nustebdavome: kokie gražūs mūsų namai!

Egzotinėse kelionėse žodžio „komfortas“ reikšmė susitraukia iki švaraus geriamojo vandens butelio ir tinklelio nuo moskitų virš lovos. Kasdienis tolimos šalies pažinimas įtraukia taip smarkiai, kad nė netopteli mintis apie viešbutį su baseinu.

Svetur sutelki dėmesį ne tik į lankomas vietas, sutinkamus žmones, bet ir į save. Išsivalai mintis, perkratai vertybes, išsigrynini svarbiausius dalykus. Kartą prieš išvažiuodamas svarsčiau pirkti naują automobilį, parvažiavau su priešingomis mintimis: „O kam man jis, kas iš to, kad seną pasikeisiu nauju?“ Grįžus namo tenka prisivyti

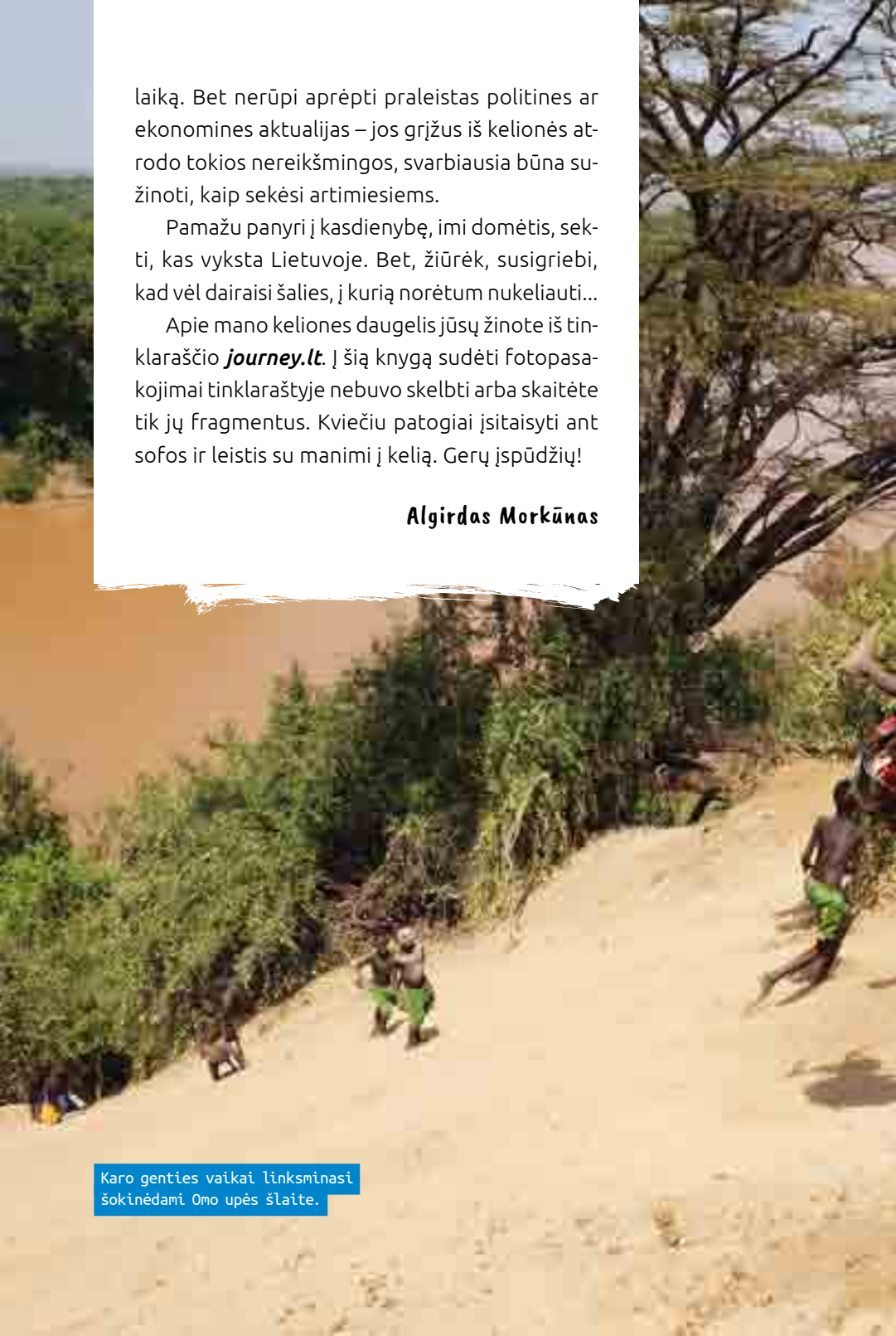
laiką. Bet nerūpi aprėpti praleistas politines ar ekonomines aktualijas – jos grįžus iš kelionės atrodo tokios nereikšmingos, svarbiausia būna sužinoti, kaip sekėsi artimiesiems.

Pamažu panyri į kasdienybę, imi domėtis, sekti, kas vyksta Lietuvoje. Bet, žiūrėk, susigriebi, kad vėl dairaisi šalies, į kurią norėtum nukeliauti...

Apie mano keliones daugelis jūsų žinote iš tinklaraščio ***journey.lt***. Į šią knygą sudėti fotopasaikojimai tinklaraštyje nebuvo skelbti arba skaitėte tik jų fragmentus. Kviečiu patogiai įsitaisyti ant sofos ir leistis su manimi į kelią. Gerų įspūdžių!

Algirdas Morkūnas

Karo genties vaikai linksmynasi šokinėdami Omo upės šlaite.

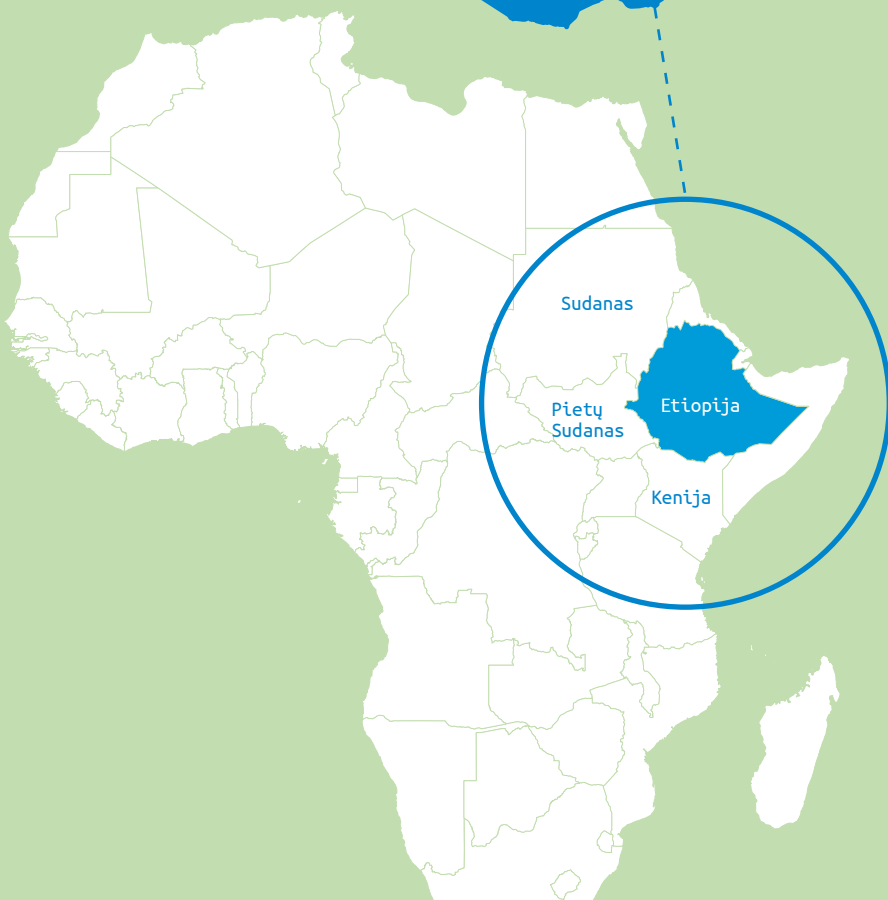
Etiopija:

KELIONĖ Į PASAULIO PRADŽIĄ

Iki nežemiškų spalvų Danakilių
įdubos, esančios 100 metrų žemiau
jūros lygio, atlydėjo ginkluotas
apsaugininkas - toks paprotys.

Etiopija

PALYGINIMAI

Plotas: kaip 17 Lietuvų.

Gyventojų: 34 kartais daugiau nei Lietuvoje.

Laikas: vasarą sutampa.

Koks gyvenimas valstybėje, kurios vėliavos spalvos – kaip mūsų, tik sudėliotos kita tvarka? Etiopijoje priskaičiuojama daugiau nei 80 tautų, daugelis jų tebegyvena gentimis. Koks jų dienos ritmas, ką valgo ir ką veikia vakarais be elektros? Koks jausmas augti, bręsti ir senti šalia nepalietos praeities (būtent šioje šalyje aptikta seniausių žmonijos pėdsakų)? Ir ar iš tikrųjų tokios išspūdingos bažnyčios duobėse, iškaltos iš klintinio tufo? Norėdamas tai patirti, vieną žiemą, iškart po Kalėdų, išskridau į Etiopiją.

Kai kurios gentys
už galimybę stebėti
jų gyvenimą prašo
susimokėti.

DIDESNIS PAVOJUS, NEI BŪTI NUŠAUTAM

Keliaujant po Etiopiją apima jausmas: kaip kiekvienas europietis turi mobilųjį telefoną, taip kiekvienas etiopas – Kalašnikovo automata. Nepaisant pigių rusiškų ginklų gausos, keliauti po šalį saugu. Niekas be reikalo automatais nepyškina, ginklai vietiniams reikalingi apsaugoti savo turta: karvę ar vandens telkinį. Karvę reikia saugoti nuo vagių, o vandens telkinį – nuo kitos genties, kad neatsivestų girdyti savo gyvulių ir neišeikvotų brangių gamtinių išteklių.

Vis dėlto atvykėliui kai kuriose vietovėse, pavyzdžiui, Simieno kalnuose šalies šiaurėje, privalu nusisamdyti apsaugininką, apsiginklavusį automatu. Tai kainuoja pigiai, gal tris dolerius per dieną, vyras žingsniuoja šalia,

Lietuviams jau primirštas vaizdas – sovietinis VAZ, dar vadintas žiguliuku. Įlenktas, įdaužtas, surūdijęs, suklijuotu veidrodėliu, bet kosmetiškai padažytas dar tarnauja turistams po Adis Abebą vežioti. Po sostinės gatves jis laviruoja ne prasčiau nei naujųjų turtuolių „Land Cruiser“.

automatas – ant krūtinės, nesvarbu, kad kelionės trasa at-
rodo visiškai saugi, lyg vaikščiotum kur nors Alpėse. Tokia
tradicija, kuri kada nors nunyks, jei gyvenimas pagerės.

Didesnis pavojus, nei būti pašautam Etiopijoje, – kra-
tytis kreivais, duobėtais kalnų keliais. Jei bandytum jais
važiuoti naktį, iš karto prisišauktum mirtį. Bet pakako ir
dieną pakeliui matytų kraupių vaizdų: automobilių avari-
jų, apvirtusių autobusų.

Miestuose taksi – beveik vien sovietiniai žiguliukai: su-
puvę, surūdiję, prakiurę, važiuodamas pro apačią gali koją
iškišti. O užmiestyje ir kalnuose visi keliauja sukriošusiais
mikroautobusiukais. Į aštuonvietį sulenda 16–20 žmonių,
o kas netelpa, užsikabaroja ir ant stogo, įsitaiso tarp ten
sukrautų daiktų. Mikroautobusiukas senas, perpuvęs, ra-
tai kreivi, langų nėra, o vingiuotais kalnų keliukais, mūsų
akimis, lekia labai greitai. Net žiūrėti baisu ir nesaugu, at-
rodo, tuoj parvirs ant šono. Viskas dėl skurdo: keleiviai
neturi pinigų keliauti saugesniu transportu, o vairuoto-
jas priima kuo daugiau žmonių ir daiktų, kad galėtų kiek
daugiau užsidirbti.

Vienos šventyklos
apsaugininkas.
Vyrai, ginkluoti
automatais, –
mums neįprastas,
o etiopams –
kasdienis vaizdas.

Genčių moterys iš medienos, kriauklelių, odelių ir turguje nusipirktų plastikinių karoliukų gamina papuošalus, pirmiausia skirtus turistų akims.

Pavežti turistą – geidžiamos papildomos pajamos. Deja, ne tik vairuotojui, bet ir daugybei tarpininkų. Keliaujant po Etiopiją apėmė azartas skaičiuoti, kiek sykių permokėjau už bilietą du, tris ar net keturis kartus.

Keliaujant po Etiopiją apėmė azartas skaičiuoti, kiek sykių permokėjau už bilietą du, tris ar net keturis kartus.

Tačiau nėra ką daryti, pats su vežėju nesusitarsi, susikalbėti sudėtinga. O vos paprašai, kad kas padėtų, tarpininkas nė nemirktelėjęs prideda *rimtus* komisinius – po penkių minučių vairuotojui perduoda maždaug trečdalį

sumokėtos sumos. Taip yra ne tik Etiopijoje, visur Afrikoje ir Azijoje: jeigu vietiniai mato, kad gali pasinaudoti, tai taip ir padarys. Tik mažiau turistų lankomose musulmoniškose šalyse – Irane, Pakistane – yra kitaip. Čia padės be jokio uždarbio ir dažnai pasirūpins, kad sumokėtum pigiau. Ten, kur dar neveikia kapitalizmo dėsniai, paslaugumas ir draugiškumas turistams – įprasti dalykai, kuriuos, žinoma, labai lemia ir religija.

Kad patektum į kai kurias gentis, teko jų vadams susimokėti. Suprantama, vietiniai nenori būti stebimi lyg zoologijos sode, tad kelių dolerių mokestis – lyg atsiprašymas už svetimo žmogaus viešnagės sutrikdytą kasdienybę ir kartu šiočia tokia paspirtis kaimeliui. Už turisto pinigėlius genties vyrai galės nusipirkti įrankių ar apavo, pagaminto iš perdirtų padangų, o moterys – kad ir plastikinių karoliukų papuošalams gaminti.

Kai kurie genčių vadai pinigų neėmė, bet mielai priėmė dovanėles. Pavyzdžiui, kvepiantį muilą. Jis buvo skirtas moterims, bet tiesiai joms paduoti negalėjome, tik per vyrus. Tačiau buvo matyti, kad gavusios džiaugėsi – ir Afrikoje moterys nori kvepėti, ne tik Europoje! Visada iš anksto pasidomiu, ką verta vežti dovanų. Tarkim, į Iraną vežiau medaus ir moteriškų papuošalų – labai įtikau, moterys ypač džiaugėsi lietuviškomis gintarinėmis apyrankėmis. O į Mianmarą pasiėmiau mokymosi priemonių, jas išdalijau tolimos šiaurinės šalies dalies, apjuostos Himalajų, pradinukams.

Hamar genties moteris atėjo
į kaimelio turgų pirkti
šlepečių iš senų padangų.
Tai populiariausia avalynė Afrikoje,
kainuojanti 2 JAV dolerius.